Asiantuntijalausunto hallintovaliokunnalle hallituksen esityksestä HE 45/2021

5 artiklan 4 kohdan kehotukset sen varmistamiseksi, että stadioneista luodaan turvallisia ja lämminhenkisiä ympäristöjä, joissa on hyvät katseluolosuhteet kaikille katsojille ja asianmukaiset saniteetti- ja tarjoilutilat, vaativat valtiolta ja kunnilta suurempaa osallistumista jalkapallostadioneiden saattamiseen sellaiselle tasolle, että sopimuksen vaatimukset voidaan realistisesti toteuttaa.

5 artiklan 6 kohdan kehotus henkilöstön jäsenten tarvittavista välineistä ja riittävästä koulutuksesta näiden tehtävien hoitamiseksi tehokkaasti ja asianmukaisesti on otettava kaikkien osapuolten taholta vakavasti ja huolehdittava johdonmukaisesti siitä, että ottelutapahtumien järjestämisessä vältyttäisiin ylilyönneiltä. Jos ottelujärjestelyissä mukana olevien yksityisen tai julkisen sektorin henkilöt käyttäytyvät väärällä tavalla ja suhtautuvat kannattajiin tai muihin katsojiin ensisijaisesti potentiaalisena ongelmana tai turvallisuusuhkana, on vaarana, että negatiiviset ennakkoasenteet pikemminkin ruokkivat ja lietsovat tarpeettomasti järjestyshäiriöitä. Tarvittavien välineiden ja riittävän koulutuksen lisäksi olisikin syytä huolehtia siitä, että ottelutapahtumien järjestelyissä mukana olisi aina sellaista henkilöstöä, jolla on riittävä kokemus nimenomaan urheilutapahtumien turvallisuusasioista ja ymmärrys myös katsojien tarpeista.

8 artiklan osalta huomautamme, että kannattajat ovat Suomessa järjestäytyneen kannattajayhdistyksen kautta olleet valmiina olemaan mukana yhteistyössä ottelujärjestäjien ja viranomaisten kanssa. Säännöllinen yhteydenpito ja tarvittaessa yhteydenotot eri toimijoiden välillä matalallakin kynnyksellä ovat pitkällä tähtäimellä omiaan parantamaan kannattajien asennetta turvallisten ottelutapahtumien järjestämiseen. Yhteydenpidossa on syytä tarkastella puolin ja toisin riittävästi perustellen sitä, millaiset toimenpiteet ovat tarpeellisia ja välttämättömiä turvallisten ottelutapahtumien järjestelyjen kannalta.

9 artiklan suositukset poliisin strategioista, joissa painotetaan oikeasuhteista puuttumista riskeihin ja painotetaan häiriöiden eskaloitumisen ehkäisemistä sekä tehokasta vuoropuhelua kannattajien kanssa, ovat suosituksia, jotka pitäisi saada vietyä käytäntöön saakka.

10 artiklan 3 kohta saattaa johtaa ristiriitoihin rikoslain 1 luvun 6–11 § säännösten kanssa. Tämä sopimus edellyttää yhteistyötä siinä, että ulkomailla lakia rikkoneelle yksilölle määrätään asianmukaiset seuraukset siinä maassa, jossa teko on tapahtunut tai henkilön asuin- tai kotimaassaan. Rikoslaki edellyttää, että Suomen kansalaisen Suomen ulkopuolella tekemään rikokseen sovelletaan lähtökohtaisesti Suomen lakia.

On hyvinkin kuviteltavissa oleva tilanne, että suomalaiset jalkapallokannattajat ulkomailla saattaisivat vaikkapa laulaa jotain sopimatonta vieraan valtion johtajista tavalla, joka olisi kiellettyä kyseisen maan lainsäädännössä, mutta ei olisi kuitenkaan laitonta Suomessa. On syytä tiedostaa ja varautua siihen, että jotkut valtiot saattavat vaatia tämän sopimuksen perusteella kyseisten henkilöiden rankaisemista jälkikäteen Suomessa.

10 artiklan 4 kohta puolestaan saattaa johtaa ristiriitoihin perustuslain 9 § kanssa. Sopimuksen kyseissä momentissa edellytetään mahdollisuutta rajoittaa ennaltaehkäisevästi häiriöitä aiheuttaneiden henkilöiden matkustamista toiseen maahan. Perustuslain 9 § sallii rajoittamisen ainoastaan oikeudenkäynnin tai rangaistuksen täytäntöönpanon varmistamiseksi taikka maanpuolustusvelvollisuuden täyttämisen turvaamiseksi.

Nuo molemmat viitatut 10 artiklan kohdat on kirjoitettu niin, että niissä mainitaan "kansallisen ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti" eli ne eivät muodosta velvoittavia säännöksiä niiltä osin, kun ne ovat ristiriidassa Suomen lainsäädännön kanssa. Lienee kuitenkin syytä varmistaa tämän ymmärtäminen ja varautua siihen, että toisista valtioista saattaa tulla tämän sopimuksen perusteella pyyntöjä, joita ei voida panna toimeen Suomessa.